

СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ

Вікторія Бабаліч

Центральноукраїнський державний педагогічний університет

імені Володимира Винниченка

Кропивницький, Україна

vikababalich@meta.ua

Фізична культура – основа формування здорового способу життя. Серед усіх засобів формування здорового способу життя у населення помітну роль відіграє фізична культура. Найчастіше під терміном фізична культура розуміють складову частину загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості [4]. У свою чергу здоровий спосіб життя об'єднує все, що сприяє виконанню тих чи інших професійних, суспільних і життєвих функцій у найбільш оптимальних для здоров'я та розвитку людини умовах [2, с. 140].

Під здоровим способом життя ми розуміємо комфортне, раціональне використання людського потенціалу для підтримання активної життєдіяльності з метою виконання професійних та соціальних функцій, побудованих на принципах моральності та естетичності.

Привчати до ведення здорового способу життя необхідно з дитинства тому вважаємо необхідним проаналізувати стан забезпечення формування здорового способу життя школярів в умовах освітньої реформи. Окреслення цих нових тенденцій середньої освіти та аналіз їхнього становлення і є головною метою даної розвідки.

Так над проблемою формування здорового способу життя школярів засобами фізичної культури працювала О. Дубогай [3]. Зокрема у дисертаційній роботі розкрито психолого-педагогічні основи проблеми, теоретично розроблено та експериментально перевірено модель управління формуванням здорового способу життя школярів з різним рівнем фізичного розвитку і типом статури у системі «сім'я – школа», подано діагностику рівня фізичного розвитку молодших школярів. На основі соціологічних, природничих та психолого-педагогічних досліджень автором створено комплексну програму фізичного вдосконалення організму як основи здорового способу життя, розроблено систему використання засобів фізичної культури відповідно до рівня функціональних і рухових можливостей школярів, визначено мінімальний і раціональний рівень рухової активності для молодших школярів.

Визначенню найбільш раціональних та ефективних форм і засобів організації фізкультурно-оздоровчої роботи з молоддю присвячені дослідження М. Алейнікова, О. Бичук, В. Варави, А. Зотова, Г. Іванової, І. Карпової, В. Корчинського, В. Кутового, Д. Солопчука, М. Солопчука, Р. Чаплінського.

Проблема формування потреби у фізичному вдосконаленні та прагненні молоді до здорового способу життя розкривається у працях Г. Власюк, Н. Хоменко [1, с. 24-25].

Аналіз наукових праць, досліджень і публікацій змушує зробити висновок про те, що точніше й правильніше було б сказати, що у суспільстві немає інших дієвих способів укріплення здоров'я населення ніж фізична культура. З цього приводу Г. Бутейко висловлює думку про те, що проблема вивчення методів і способів забезпечення і збереження здоров'я, яка є невідкладним завданням сьогодення, повинна мати достатньо напрацьовану наукову основу, щоб від гасел і добрих побажань перейти до їх реального втілення [1, с. 20].

З таких міркувань хочемо звернути увагу на Концепцію реалізації державної політики і сфери реформування загальної освіти «Нова Українська школа» в якій, представлено умови для здійснення важливих задумів щодо формування здорового способу життя населення. Визначено мету, яка полягає у

формуванні ключових компетентностей ціложиттєвої освіти, а також зазначено про необхідність «різнобічного розвитку, виховання і соціалізації особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності» [5, с. 7].

Таким чином основні положення концепції вироблені на засадах, які можна інтерпретувати як виховання соціально активної, здатної піклуватися про своє здоров'я упродовж життя молоді особистості. Вважаємо, що у цьому і полягає сутність педагогічної діяльності вчителя фізичної культури в нових умовах школи, який здатний формувати необхідні знання на основі компетентнісного підходу як результату навчання.

Відповідно предмет «Фізична культура» сьогодення потребує орієнтації на [7]: вироблення і реалізацію якісно нової, особистісно і компетентісно обґрунтованої основи до підходу збереження і підтримки інтелектуальної та фізичної індивідуальності школярів та молоді на всіх етапах навчання врахуванням особливостей їх рухового і психофізичного розвитку; створення освітнього середовища, яке стимулює фізично рухову активність особистості та її організацію відповідно до вікової та психофізичної специфіки розвитку організму; інтенсивне включення в освітній процес школи можливостей для додаткових форм фізичного виховання; створення умов і механізмів фізичного виховання для занять різної спрямованості за інтересами; формування стійкості до асоціальних впливів щодо виникнення шкідливих звичок і неадекватних видів поведінки.

З урахуванням сучасних тенденцій оновлення системи середньої освіти необхідно дотримуватись вимог передбачених новою навчальною програмою «Фізична культура» [6] для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН від 23. 10. 2017 № 1407), у якій імplementовано компетентнісний підхід до вивчення предмета та зокрема зазначено про необхідність формування в учнів загальних уявлень про фізичну культуру, її значення в

житті людини, збереження та зміцнення здоров'я, фізичного розвитку; розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності; розширення функціональних можливостей організму дитини через цілеспрямований розвиток основних фізичних якостей і природних здібностей; формування ціннісних орієнтацій щодо використання фізичних вправ як одного з головних чинників здорового способу життя; формування практичних навичок для самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку.

Для налагодження освітнього процесу та безболісного переходу до нових умов праці на державному рівні створено середовище, що зорієнтує, підготує, допоможе вчителю. Так усі вчителі початкової школи, які працюватимуть з учнями, що вступили до школи у перший клас 2018-2019 н. р. мають проходити перепідготовку у закладах післядипломної освіти та дистанційні курси на платформі EdEra. Також на підтримку вчителів розроблено навчально-методичний посібник «Нова українська школа: поради для вчителя», який містить:

- практичні завдання для вчителів, які допоможуть їм підготувати освітнє середовище, забезпечити різні форми інтегрованого навчання, залучати до педагогічної взаємодії родини дітей, інших партнерів, оцінити власну практику в контексті освітніх новацій, здійснювати моніторинг розвитку учнів;

- методичні настанови, алгоритми занять, інших видів діяльності конкретизовано зразками, які подано в Додатках: форма самооцінки вчителя, форма спостереження за навчальним середовищем, форма спостереження за розвитком дитини;

- практичний матеріал, за задумом упорядників, надасть перспективу його використання в умовах змін, забезпечить надійне підґрунтя для авторських пошуків, набуття власного досвіду в широкій і різноманітній практиці.

Всі ці заходи сприяли набуттю вчителями ключових компетентностей, яким має володіти і сучасний школяр. Що стосується роботи вчителів фізичної культури (тренерів), то вони повинні докласти максимум зусиль для того щоб у

результаті навчання здобувачі освіти (школярі): усвідомлювали важливість занять руховою активністю, фізичною культурою та спортом; уміли демонструвати рухові уміння та навички та використовували їх у різних життєвих ситуаціях; уміли обирати фізичні вправи для підвищення рівня фізичної підготовленості; дотримувались правил безпечної і чесної гри, вміли боротися, вигравати і програвати; усвідомлювали значення фізичних вправ для здоров'я, задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальної взаємодії.

Дослідивши стан забезпечення формування здорового способу життя учнівської молоді в умовах освітньої реформи, можна зробити наступні висновки:

1. Сьогодні на державному рівні створюються необхідні умови для покращення якості освіти, у тому числі для формування здорового способу життя учнівської молоді.

2. Сучасний вчитель фізичної культури (тренер) повинен володіти ключовими компетентностями задля реалізації поставлених завдань навчальною програмою «Фізична культура».

3. Вищі освітні заклади повинні адаптуватись до нових умов передбачених освітньою реформою з метою кваліфікованої підготовки кадрів у галузі фізичного виховання і спорту.

Література

1. Бабаліч В. А. Формування у студентів медичного коледжу готовності до пропаганди і реалізації ідей здорового способу життя у майбутній професійній діяльності: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти», КДПУ ім. В. Винниченко – Кіровоград, 2006. – 196 с.

2. Валеологія в схемах: Навчальний посібник / Гончаренко М. С. – Харків: Бурун Книга, 2005. – 208 с.

3. Дубогай А. Д. Психолого-педагогические основы формирования здорового образа жизни школьников младших классов: дисс... д-ра пед. наук. – К., 1991. – 374 с.
4. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24. 12. 1993 р. № 3808-ХІІ (із змінами, внесеними згідно з законами України від 3. 02. 2005 р. № 2416-ІV та від 15. 05. 2007 р. № 1021-V) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
5. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс] – <http://pedagogy.lnu.edu.ua/academics/nova-ukrajinska-shkola>.
6. Навчальна програма «Фізична культура» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти. [Електронний ресурс] – <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.
7. Щодо вивчення у закладах загальної середньої освіти навчальних предметів у 2018 / 2019 навчальному році. Лист МОН № 1/9-415 від 03. 07. 18 року. [Електронний ресурс] – http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61466/.